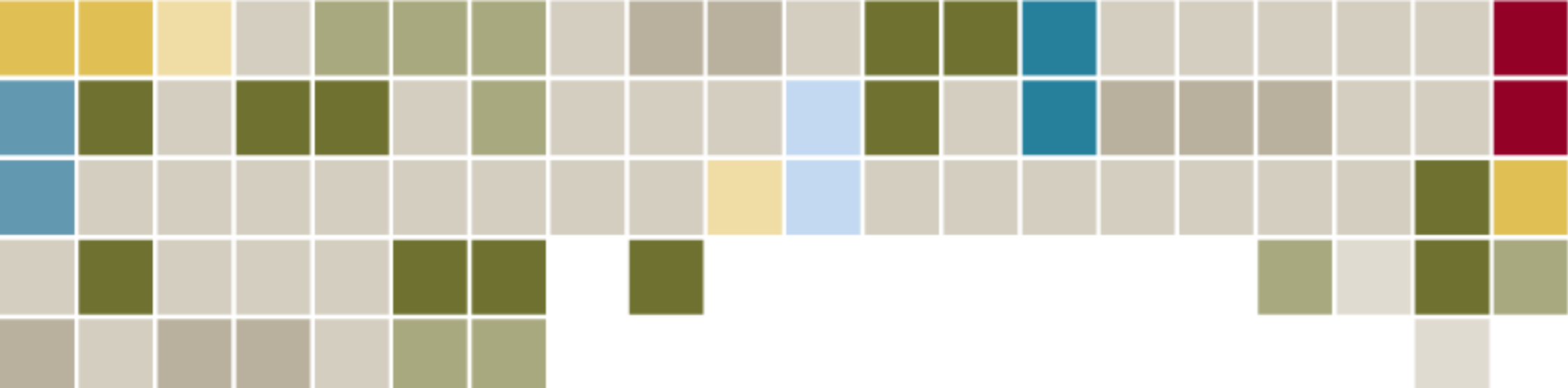

2019-та в равносметката на българите:

**Богатите – по-малко щастливи, бедните
– по-малко нещастни**

**Управляващи и опозиция в търсене на
загубеното доверие**

ДЕКЕМВРИ 2019

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Реализирано от:	Алфа Рисърч
Период на провеждане:	5 - 12 декември 2019 г.
Методология:	Количествено проучване
Представителност:	За пълнолетното население на страната
Обем на извадката:	1017 ефективни интервюта
Метод на формиране на извадката:	Стратифицирана двустепенна извадка по тип населено място с квота въз основа на признаците пол, възраст, образование
Метод на набиране на информацията:	Пряко стандартизирано интервю по домовете на интервюираните лица

Основни изводи

РАВНОСМЕТКА НА ГОДИНАТА

Личната равностметка на българите за 2019-та продължава в общи линии позитивната тенденция, характерна за последните пет години. Двойно по-голям процент (33%) оценяват изминалата година като по-добра за тях, отколкото тези, за които тя е била по-лоша (14%). Остава обаче най-значим делът (53%) на хората, които не виждат промяна в собствения си живот и възможности – нито за добро, нито за лошо.

На този фон прави впечатление един интересен акцент в обществените нагласи. Въпреки разтварящата се ножица между позитивни и негативни оценки, е налице известен спад както в едните, така и в другите. На положителните – от 35 на 33 на сто, на отрицателните – от 19 на 14 на сто. Дали това е моментно колебание, или начало на по-сериозна промяна, ще стане ясно през следващата година. Към момента обаче анализът сочи, че оптимизмът намалява основно сред по-високо статусните групи, а песимизмът – сред по-нискостатусните. Накратко, по-богатите и по-младите са станали по-малко щастливи. По-възрастните и по-бедните – по-малко нещастни. Най-значим спад е налице във възрастовата група на 55-60 годишните, на които предстои преминаването в друг житейски етап, пенсионния, с всички произтичащи от това промени в индивидуалния стандарт, особено предвид нерадостната перспектива на оцетеното от втория стълб първо поколение пенсионери.

Оценките за икономическото състояние на страната се вписват в същата логика – бавно подобрене (до 18%), но негативните (28%), както и неутралните (54%) продължават значително да доминират над тях. Що се отнася до очакванията, след 2015-та ежегодният мониторинг на Алфа Рисърч показва двоен ръст на икономическия оптимизъм (достигайки и задържайки се на 40%), който обаче четвърта поредна година не успява да се реализира. Равностметката остава далеч под надеждите. Това затвърждаващо се крушение между очаквания и реалност, особено сред хората между 45 и 60г., започва да произвежда негативни психологически ефекти, които, както вече посочихме, се отразяват и в общата равностметка за годината.

РАВНОСМЕТКА НА ГОДИНАТА

Личните прогнози за 2020г. продължават да бъдат подчертано оптимистични – 55% очакват лично за тях тя да бъде по-добра, срещу едва 9%, които я виждат в по-лоша светлина. Три важни тенденции могат да бъдат открити зад тази обобщена макро картина.

- Първо, след десетилетия на политическо ангажиране и разочарования, българинът не само се дистанцира все повече от партиите, но и затвърждава скептицизма си към големите обществени проекти, като се затваря все повече в личния живот – тенденция, която беше потвърдена и от европейското изследване на ценностите. В края на 2019-та основанията за позитивната равностетка и надеждите идват основно от семейния и професионалния живот. 93%, или с 12% повече от 2018г. казват, че чувстват подкрепата на семейството и близките си. 68%, спрямо 61% през миналия декември, се стремят да отделят повече време за себе си и семейството си, и по-малко да се ангажират в професионалния и обществен живот. Сред работещите, осем от всеки десет е доволен от мястото, където работи. Логично, на другия край на скалата са инвестициите в образователно-професионалния и обществен живот. Едва 26%, спрямо 27% през 2018, са повишили образованието, квалификацията си, или са придобили нови умения. 16%, с 4% повече от 2018, но все така в дъното на приоритетите, е участието в гражданска инициатива, кауза или протест.
- Второ, без да се подценява значението на личните доходи, все повече хора се фокусират върху средата на живот в тяхното населено място. Още в края на 2017-та Алфа Рисърч беше регистрирала факта, че за най-големите градове, за младото и средното поколение с високо образование и жизнен стандарт, вниманието върху средата започва да измества акцента върху доходите. В личен план тези социални групи могат да постигнат по-високи доходи, но в социален, лошата среда „изземва“ значителна част от доходите им и влошава качеството на живот. Новото през 2019г. е, че тази тенденция, тръгнала от София и няколко големи града, набира скорост и се разпростира във все повече места в страната. Ако през 2017г. фокусът върху доходите, спрямо този върху средата, беше в съотношение 55%:29%, сега вече е 46% към 35%, като вече заема водещо място във всички активни групи.

РАВНОСМЕТКА НА ГОДИНАТА

- Трето, демотивиращите резултати от гражданския натиск за промяна в принципите и качеството на управление намират отражение и тук, като едва 12% твърдят, че на сегашния етап от живота им по-доброто управление на страната и постигането на повече справедливост са лични приоритети за тях. Онова, което можем да очакваме през 2020г., е засилен граждански натиск именно по отношение на проблеми и казуси в локалната среда, където живеят хората, тъй като тя е най-силно изразената точка на пресичане между личния и общностния им живот.

Основните събития, с които българите ще запомнят отминаващата 2019г. потвърждават вниманието на мнозинството от хората върху вътрешните проблеми и действия с пряко отражение върху личния им живот. Като събития с най-значимо въздействие те посочват местните избори (38%) и хакерската атака срещу НАП (23%). Брекзит, както и изборите за Европейски парламент, са задържали вниманието на между 12 и 16 на сто от пълнолетните граждани. Действията на управляващите в различни сфери с по-пряк или дългосрочен ефект върху обществото, като изграждането на интерконектора с Гърция, опитите за рестарт на проекта АЕЦ „Белене“, решението за закупуване на самолетите F-16, се оценяват в момента като значими от 12 до 17% от анкетираните.

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО И МИНИСТРИТЕ

Регулярният мониторинг на обществените нагласи на Алфа Рисърч показва, че 2019г. завършва с няколко негативи за управляващите - пробойни в имиджа, недоволство и протести в сфери, в които от години се трупат проблеми, изострена критичност към предложения в социалната система и здравеопазването, засягащи интересите на широки групи. Същевременно липсата на силно лидерство, на убедителни решения в най-проблемните сфери и на разминаването между декларации и реално поведение на опозицията по теми, в които би могла да покаже реални алтернативи, не ѝ позволяват да оползотвори тези негативи, нито електорално, нито рейтингово.

На този фон най-силната политическа фигура извън управляващите продължава да бъде президентът Румен Радев. За втори път обаче, след изразеното от него несъгласие с покупката на самолетите F-16 в края на миналата година, личният му рейтинг пада под 50 на сто (48% одобрение срещу 15% неодобрение). Две основни причини биха могли да се крият зад този спад – първо, липсата на категорична и лидираща позиция във външната политика, където президентът по принцип има силна роля и второ, изострянето на конфронтацията с изпълнителната власт, което не се толерира от общественото мнение, очакващо от държавния глава аргументиран дебат по стратегически въпроси, а не съображения по текущата конюнктура.

Правителството, след месеци на негативен тренд в оценките, възвръща в края на годината част от загубените позиции. Положителните мнения нарастват от 13% в началото до 19 на сто в края на годината, а отрицателните спадат с десет пункта – от 51% до 41%. Премиерът Бойко Борисов също неутрализира част от недоверието към себе си и личният му рейтинг в края на 2019-та е 30% одобрение срещу 39% неодобрение.

Сред членовете на кабинета за пореден път най-одобрявани са вицепремиерът Томислав Дончев (индекс от 25.8), Красен Кралев (индекс 10.1), Екатерина Захариева (индекс 7.9), Красимир Вълчев (индекс 6.3). За първи път от години позитивен тренд е налице и в оценките за вътрешен министър - Младен Маринов достига индекс от 4.8, а полицията, с 29% одобрение, е една от малкото институции с позитивен тренд през 2019-та. Към нея обаче определено продължава да има по-високи очаквания от показаните досега резултати.

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО И МИНИСТРИТЕ

На обратния полюс е оценката за Данаил Кирилов (индекс -26.1), Кирил Ананиев (индекс -17.9), Марияна Николова (индекс -14.1), както и за бившия вече социален министър. Социална политика, здравеопазване, правосъдие са традиционно критикувани направления в дейността на правителството. Повтарящите се и задълбочаващи се проблеми, пораждащи както недоволство сред работещите в тях, така и неудовлетвореност сред гражданите, показват, че само увеличаване на парите в тези направления не е в състояние да ги реши.

По-съществена динамика в края на годината е налице в оценките за работата на Красимир Каракачанов (спад в индекса за дейността му от +1.3 до -3.1 пункта), Владислав Горанов (спад в индекса от -5.6 до -6.8) и Нено Димов (спад в индекса от -7.6 до -12.1). И тримата бележат негативен тренд в следствие от конкретни казуси като предложението за първите дни болнични и водния режим в някои части на страната.

Парламентът продължава да е най-силно критикуваната от обществото институция с одобрение от 10% и неодобрение от 51%. Председателят на НС Цвета Караянчева се ползва с по-висок личен рейтинг (21%).

Дебатите, съпровождащи избора на нов главен прокурор и отделни съдебни решения, привлякоха активно обществено внимание и насочиха светлината към дълбокия разлом между отделните институции в правосъдната система, като общественото мнение започна да възвръща част от доверието си към съда. За първи път от седем години оценката за работата на съда регистрира положителна промяна и ръст в одобрението през последните дванадесет месеца от обичайните 11% до 19%. В края на мандата оценките за работата на главния прокурор Сотир Цацаров се запазват в установените през последните месеци граници: 12% положителни срещу 45% отрицателни оценки.

ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ

В електорален план ГЕРБ (21.7%) запазва предимство от около три и половина пункта пред БСП (18.2%). Респективно, лидерът на управляващите Бойко Борисов (29.6%) продължава да е със значимо по-високо доверие от лидера на опозицията Корнелия Нинова (20.8%).

Новоучредената (макар и все още нерегистрирана) партия на Слави Трифонов има потенциалната подкрепа на 8.6% от избирателите и конкурира ДПС (7.8%) за третото място. На този етап е трудно да се каже, дали заявените симпатии ще се превърнат в реална подкрепа, още повече, че профилът на техните привърженици остава все още твърде неясен. За момента по-ясно се открояват т.нар. "мобилни избиратели", чийто вот бързо се мобилизира, но и бързо се демобилизира: най-младите до 30 годишна възраст, обезсърчени и разочаровани хора от по-малките населени места.

През 2019-та продължи ерозията в подкрепата за националистическите партии. Тандемът ВМРО-НФСБ има доверието на 5.3%, а Атака – на 1.4%. Лидерите им също плавно губят обществено влияние: одобрението за Красимир Каракачанов спада от 22.5% до 18.9%, през последната година доверието във Валери Симеонов остава на равнище 9.1%, а във Волен Сидеров 6.4%.

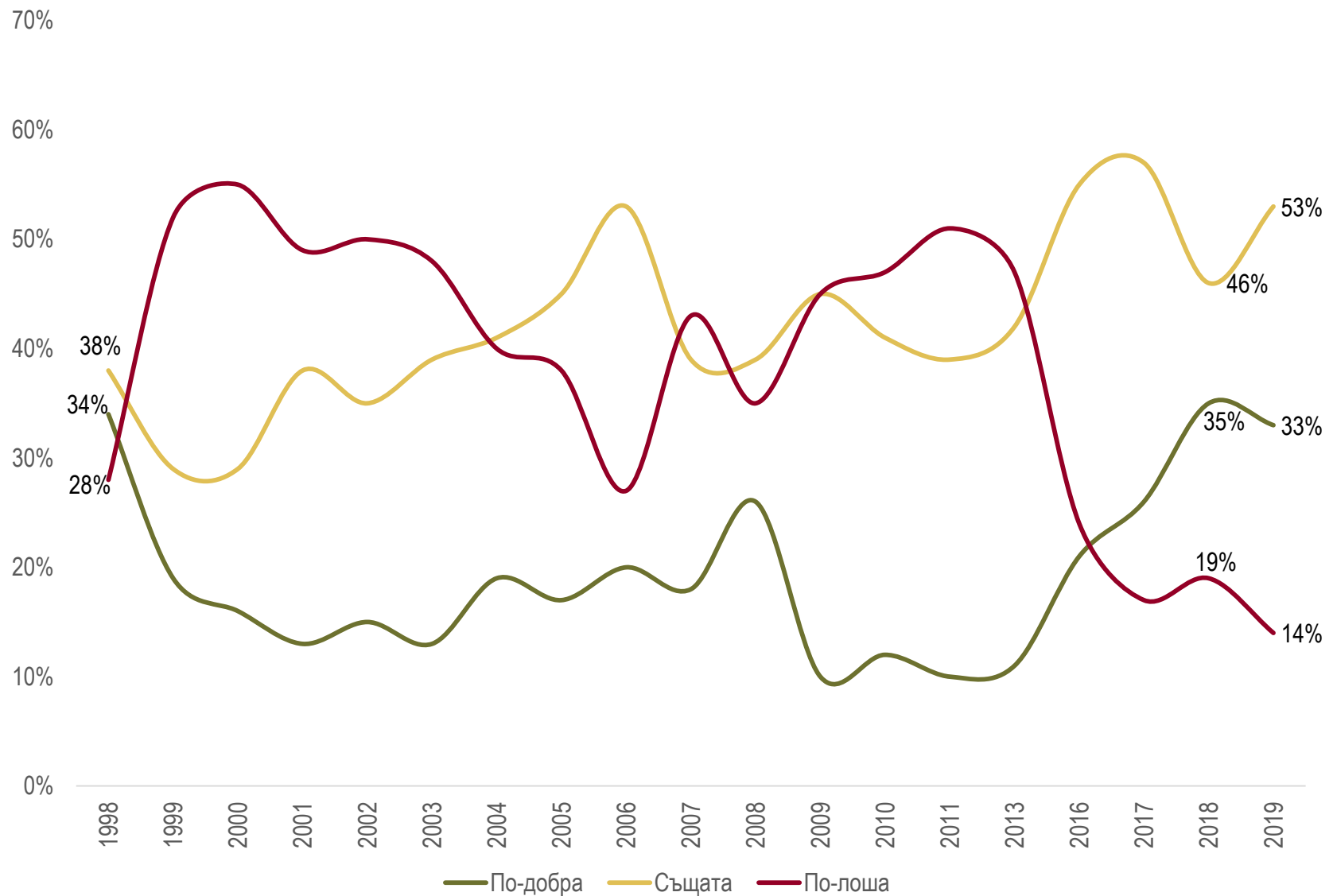
Първата изборна година на Демократична България донесе на обединението мандат в Европейския Парламент и добро представяне в пропорционалния вот за общински съветници и районни кметове в София. Цялостната електорална подкрепа за тях укрепва до 5.1%. Предизвикателство обаче продължава бъде слабото присъствие извън столицата.

Равносметката за 2019-та показва, че българите продължават да споделят един като цяло позитивен, но по-скоро краткосрочен хоризонт, където най-силните репери са семейството и непосредствената социална среда. От това дали заложените във и от управлението стратегии, които на този етап остават отвъд хоризонта на мнозинството от гражданите, ще се превърнат в част от живота на хората и с какъв знак, ще зависи накъде ще поемат обществените настроения през 2020.

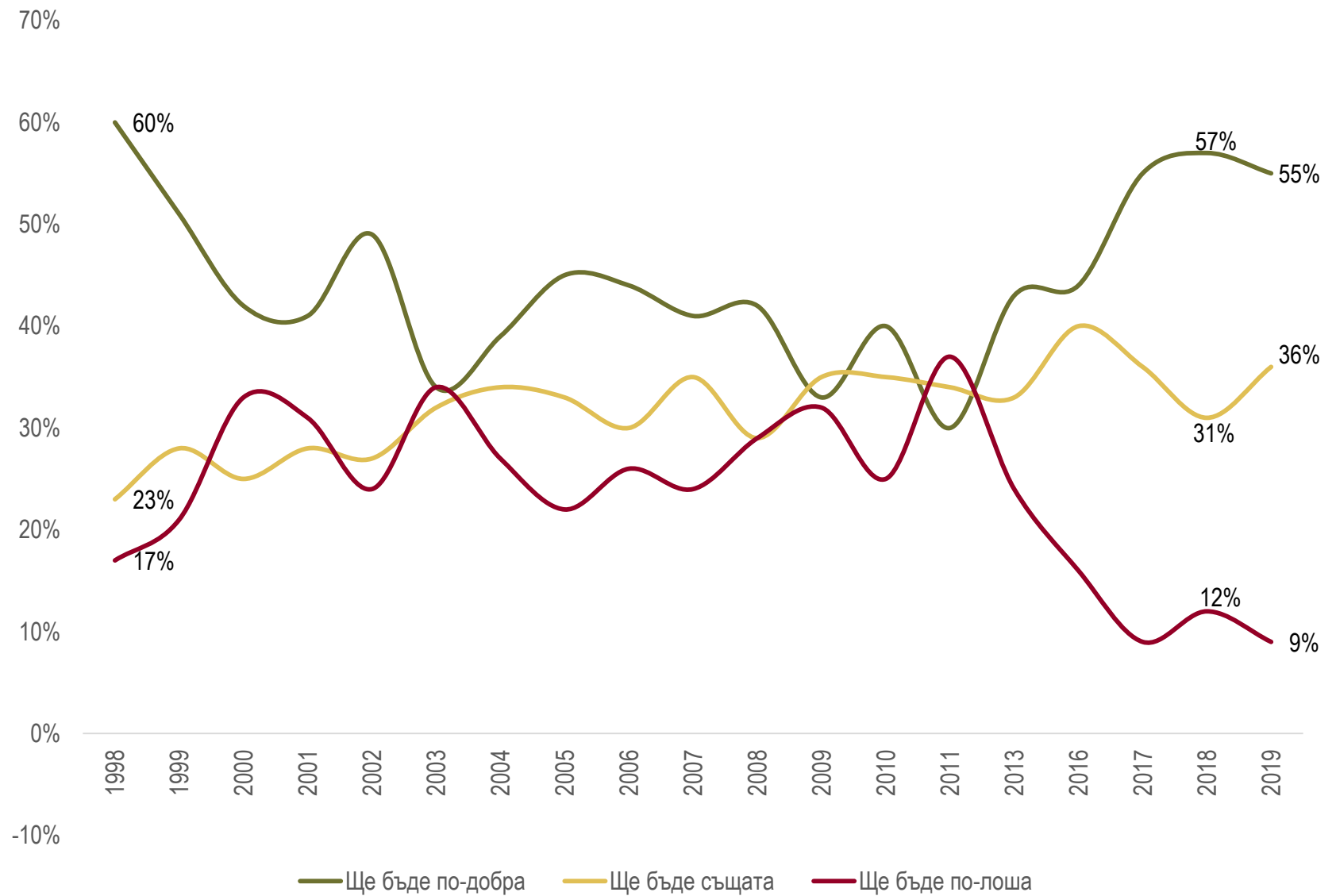

Равносьметка на годината

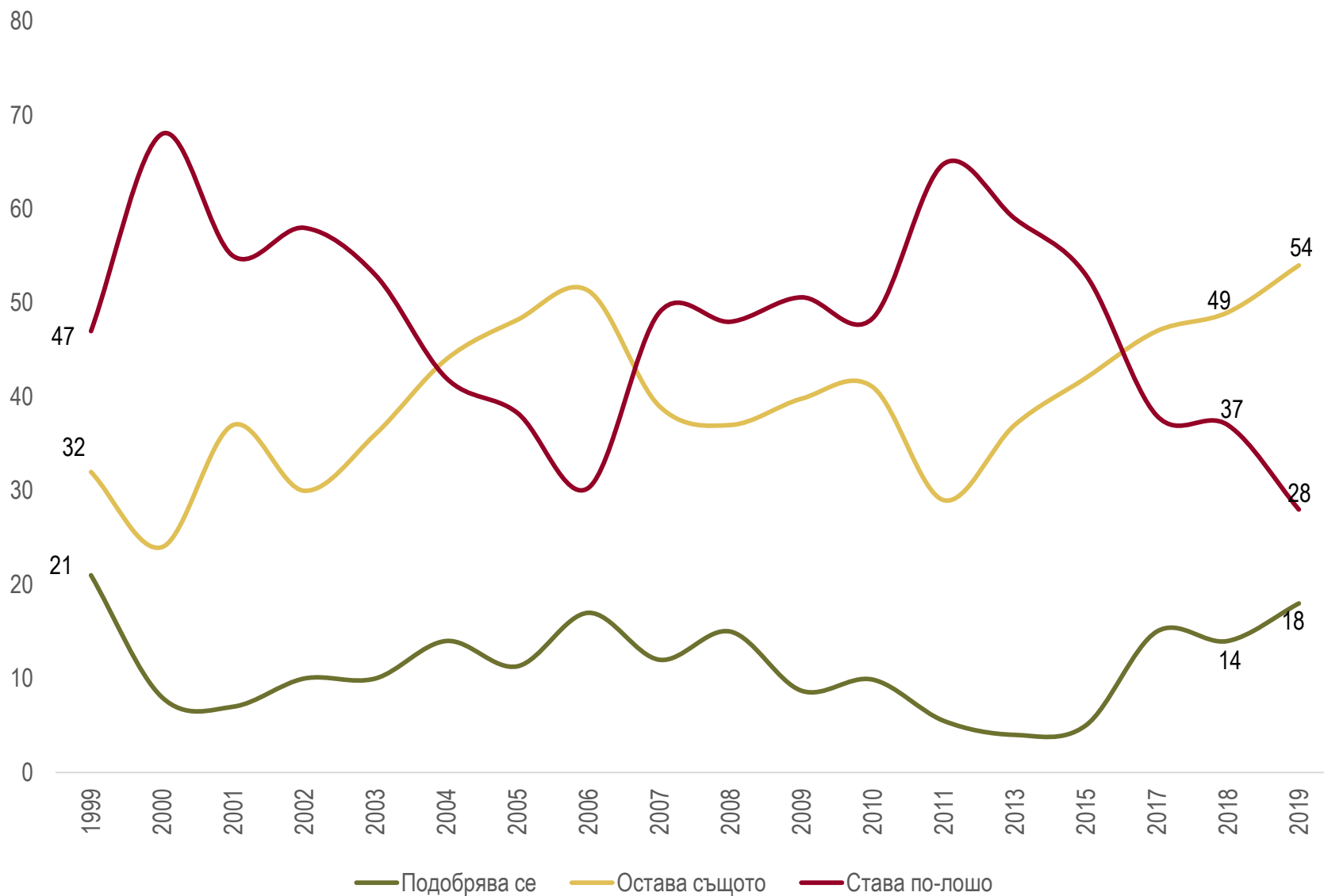
ОБИКНОВЕНО В КРАЯ НА ВСЯКА ГОДИНА ЧОВЕК ПРАВИ РАВНОСМЕТКА НА ИЗМИНАЛАТА. ВНЕ ЛИЧНО, КАК ОЦЕНЯВАТЕ ТАЗИ ГОДИНА В СРАВНЕНИЕ С ПРЕДИШНАТА?

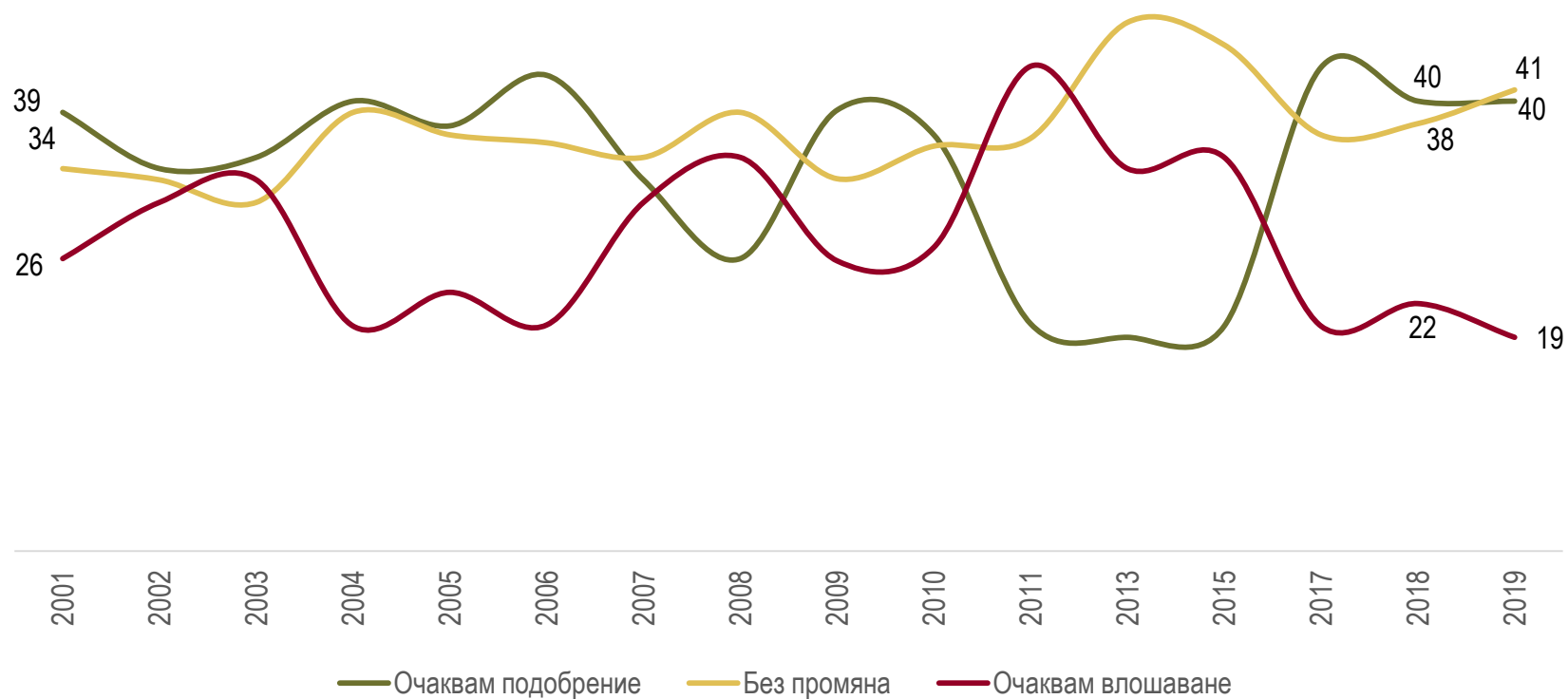
КАКВИ СА ВАШИТЕ ОЧАКВАНИЯ ЗА СЛЕДВАЩАТА ГОДИНА?

ОЦЕНКА ЗА ОБЩОТО ИКОНОМИЧЕСКО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА (%)

ОЧАКВАНИЯ ЗА ПРОМЯНА В ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА СТРАНАТА (%)

РАВНОСМЕТКАТА НА 2019 (%)

2019

2018

Имам подкрепата на
семейството, приятели,
близки

93

81

Доволен съм как се развива
мястото, където живея

57

Харесва ми мястото, където
работя

80

Получих признание за
работата си/ друга дейност

32

34

Стремя се да отделям
повече време за себе си
и близките

68

61

Повиших образованието/
квалификацията си, придобих
нови умения

26

27

Чувствам се доволен от
неща, които постигнах

65

58

Участвах в гражданска
инициатива, защита на кауза,
протест

16

12

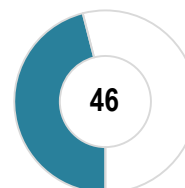

ОЦЕНКА НА ЛИЧНИТЕ ПРИОРИТЕТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОТО РАЗВИТИЕ (%)

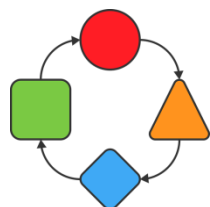
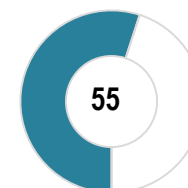

По-високи доходи

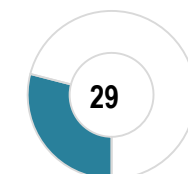
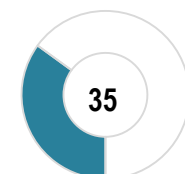
2019

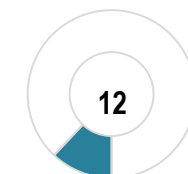
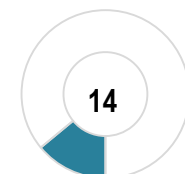
2017

По-добра среда за живот
в моето населено място

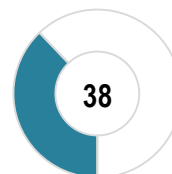
По-добро управление на
страната, повече
справедливост и
върховенство на закона

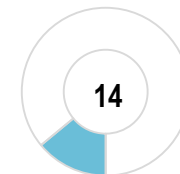
СЪБИТИЯ С НАЙ-ГОЛЯМО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СТРАНАТА ПРЕЗ 2020 Г. (%)

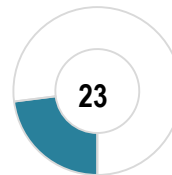
Проведените в края на годината местни избори

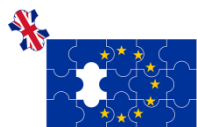
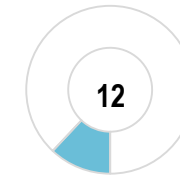
Опитите за рестарт на проекта АЕЦ „Белене“

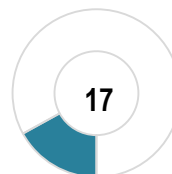
Хакерската атака срещу

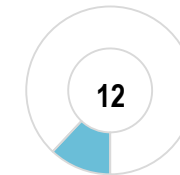
Избраните през 2019г. Европарламент и Европейска комисия

Брекзит

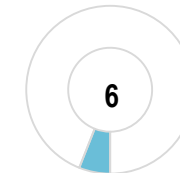

Решението за купуване на изстребителите F-16

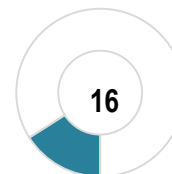

Vs.

Търговската война между САЩ и Китай

Изграждането на газовия интерконектор с Гърция и превръщането на България в енергиен хъб на Балканите

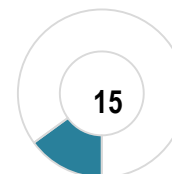

Друго

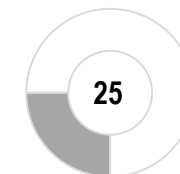
1

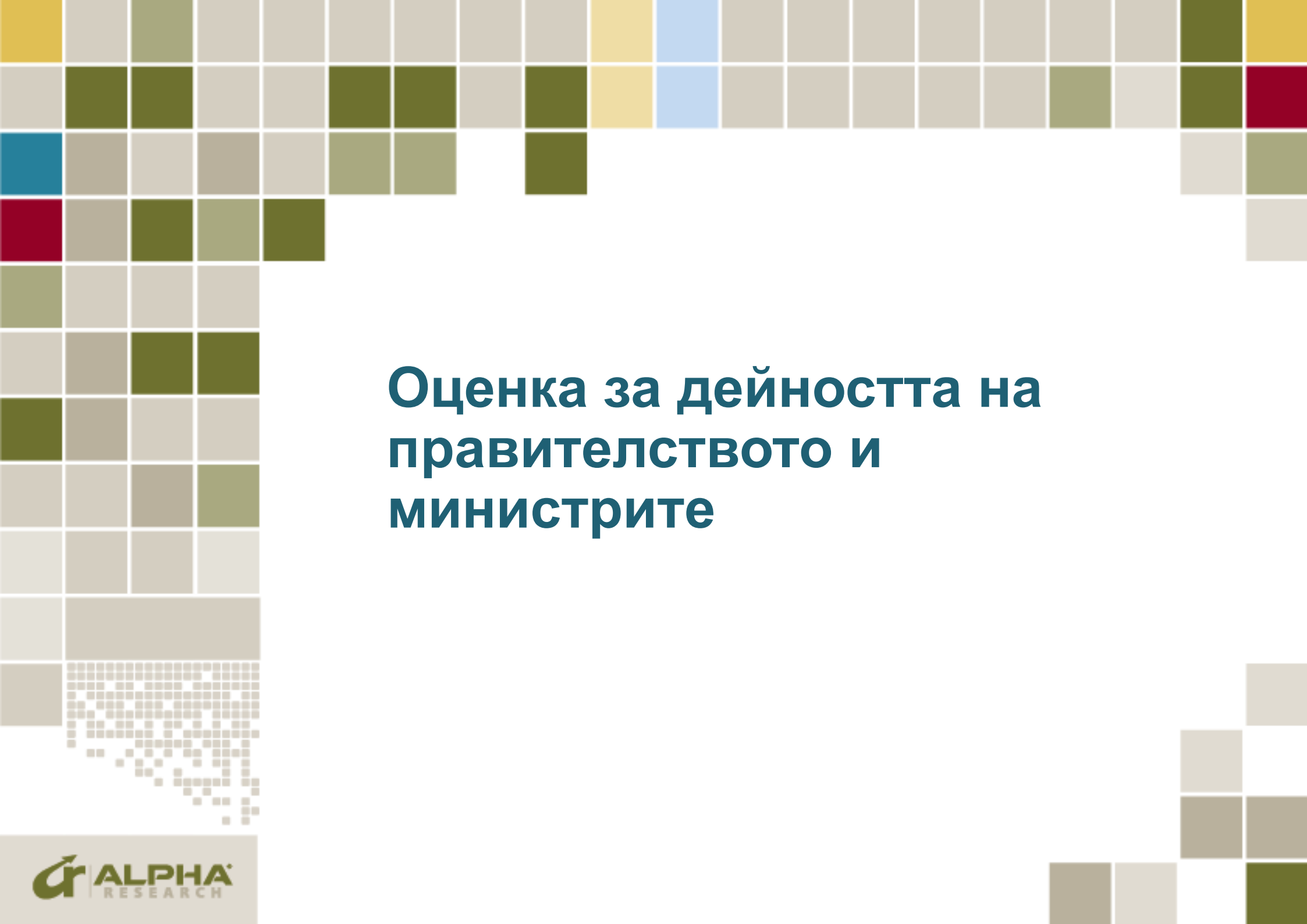

Избирането на Иван Гешев за главен прокурор

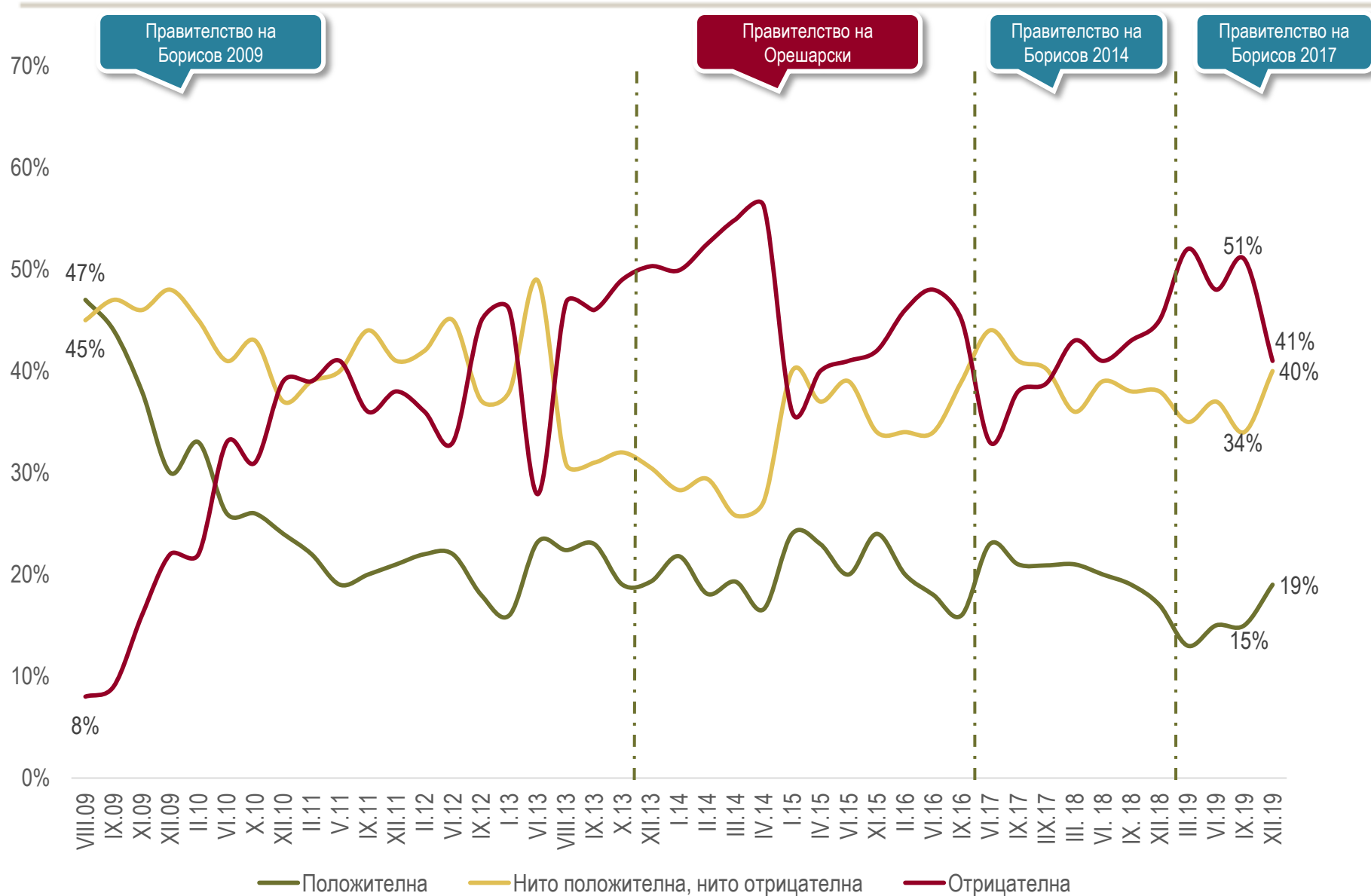
Не знам, не мога да преценя

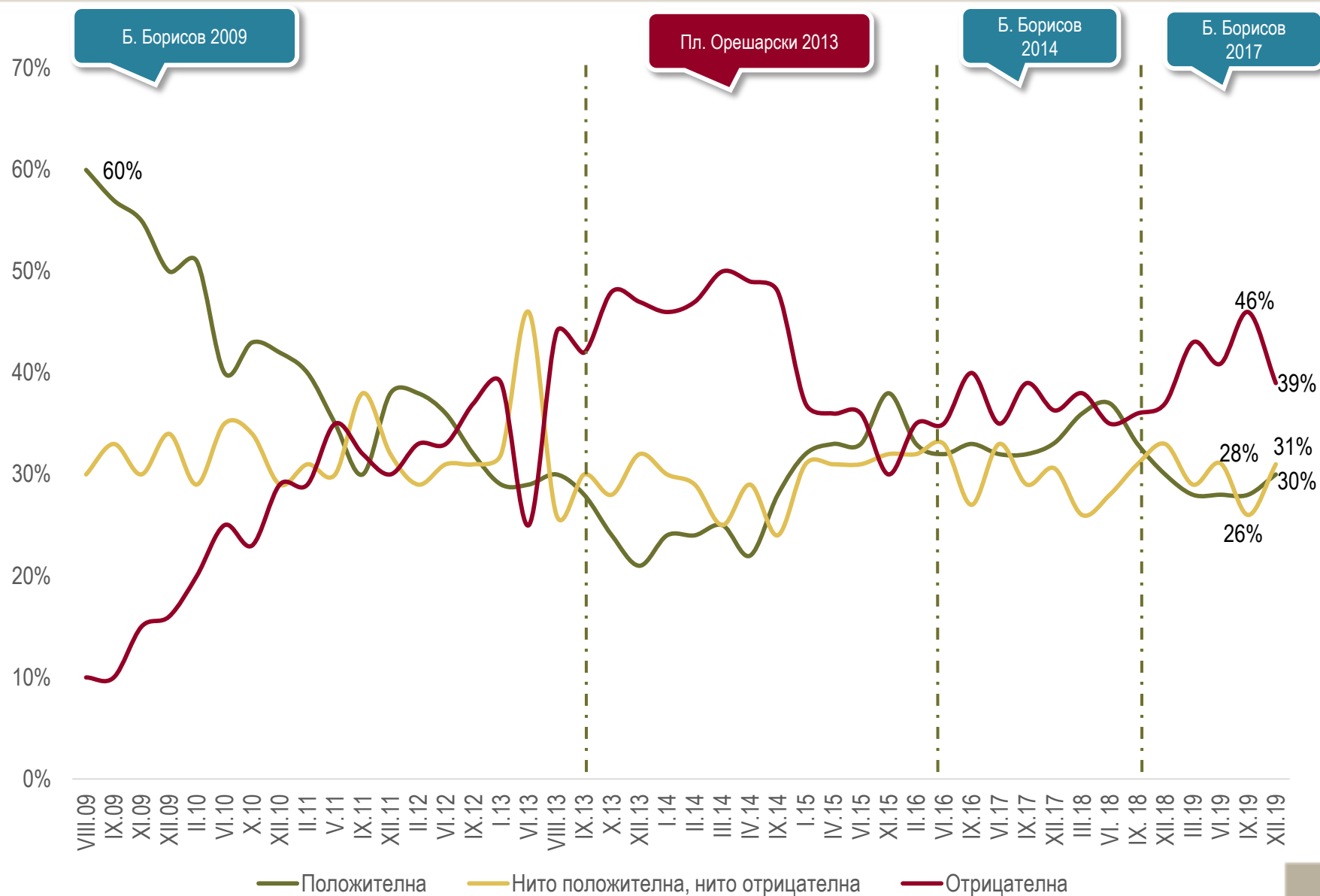

Оценка за дейността на правителството и министрите

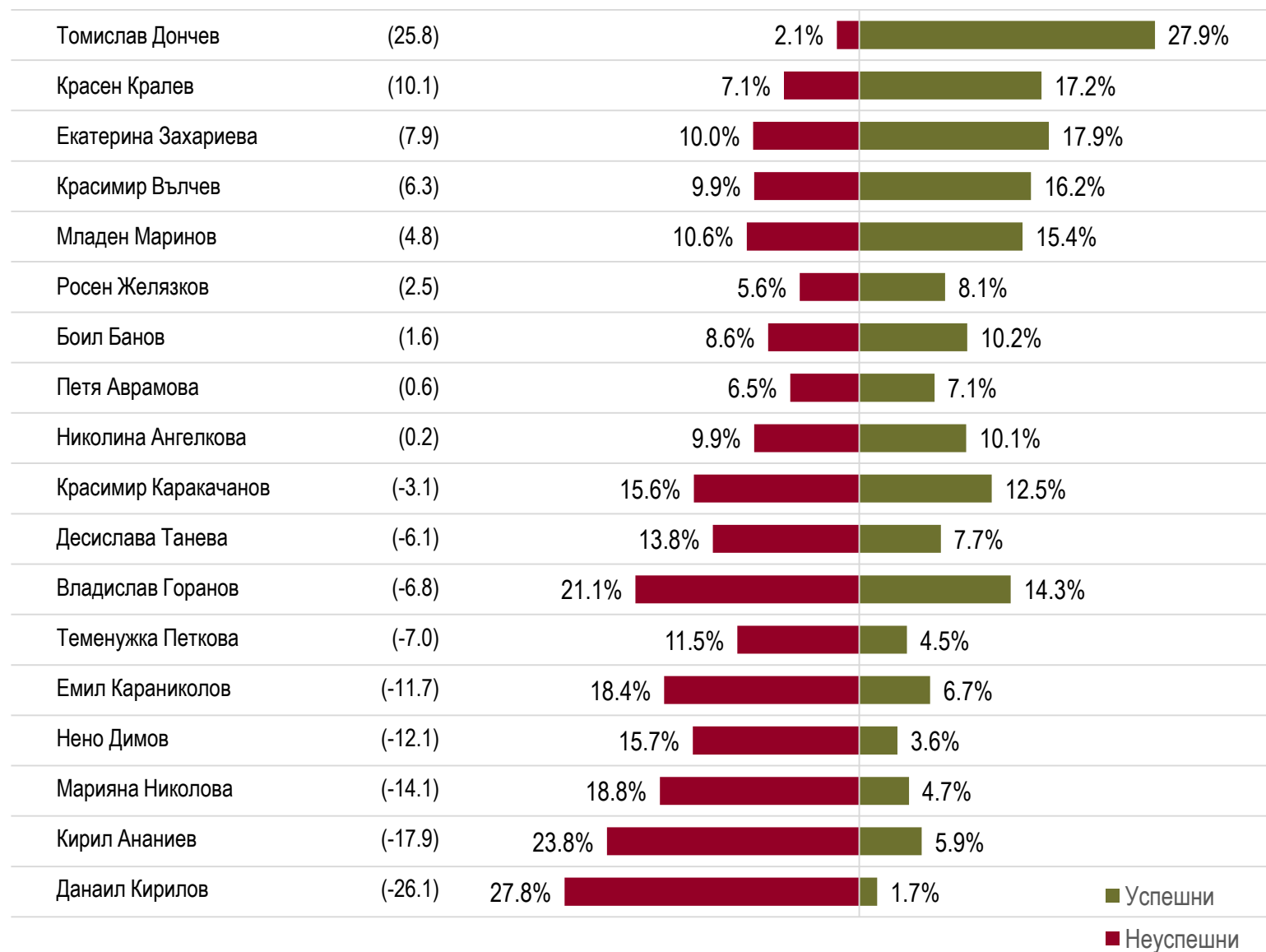
ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ

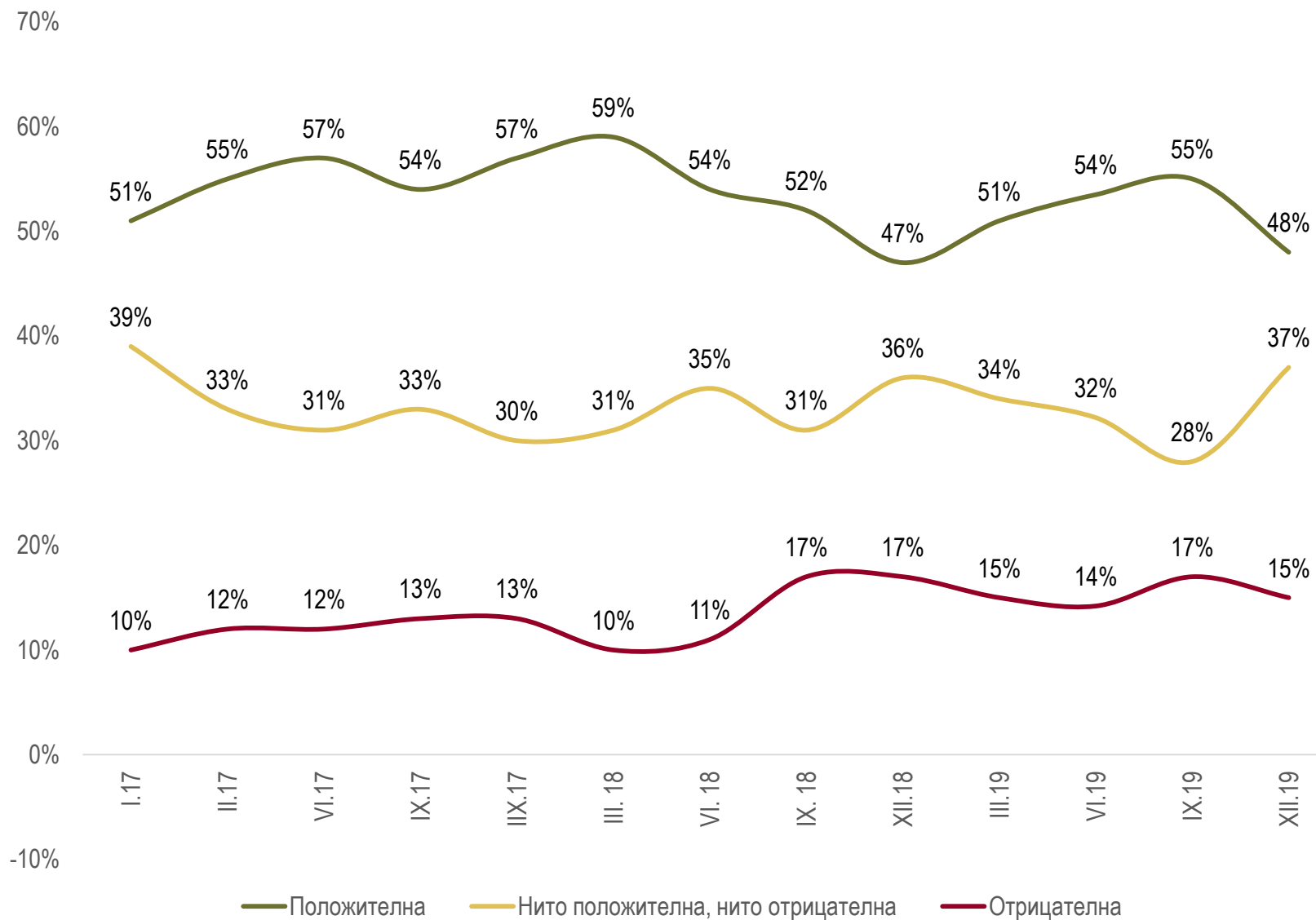
ИНДЕКС ЗА ДЕЙНОСТТА НА МИНИСТРИТЕ

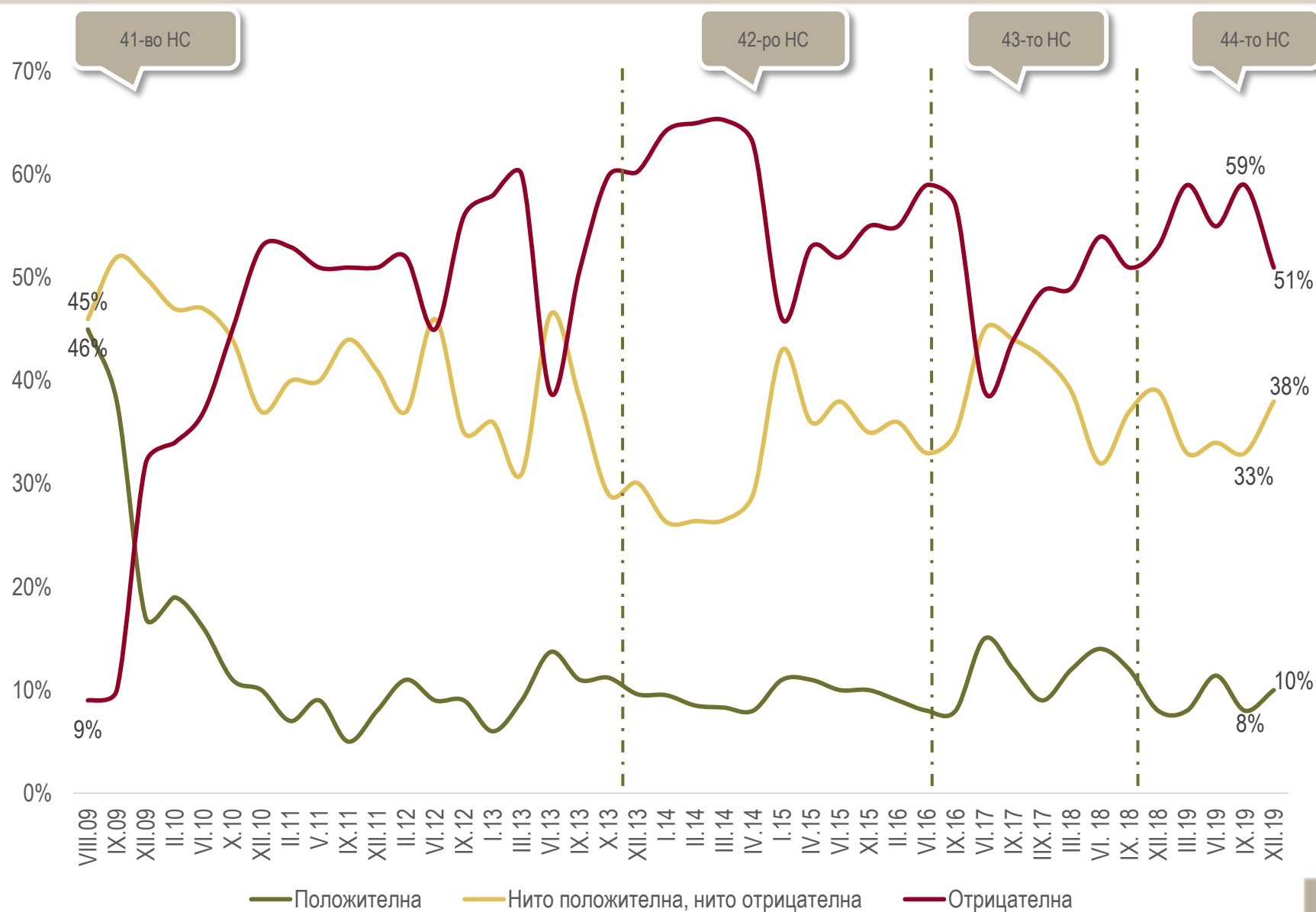
* Индексът за дейността на министрите се получава като разлика между дела на хората, които са ги определили като успешни и неуспешни. Интервюираните са имали възможност да посочат трима най-успешни и трима най-неуспешни министри.

Доверие в институциите

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРЕЗИДЕНТА РУМЕН РАДЕВ (%)

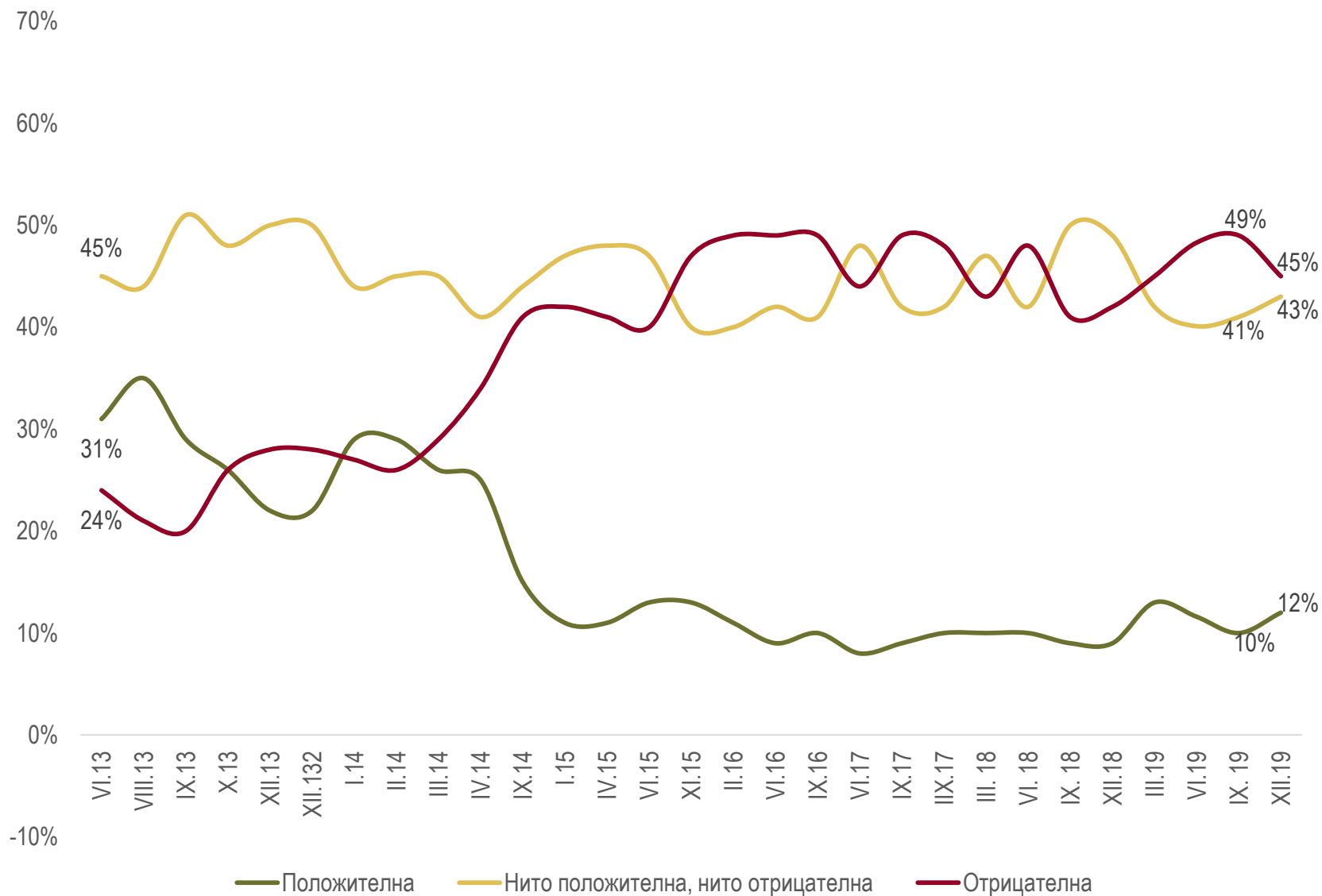
ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПАРЛАМЕНТА (%)

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ПАРЛАМЕНТА

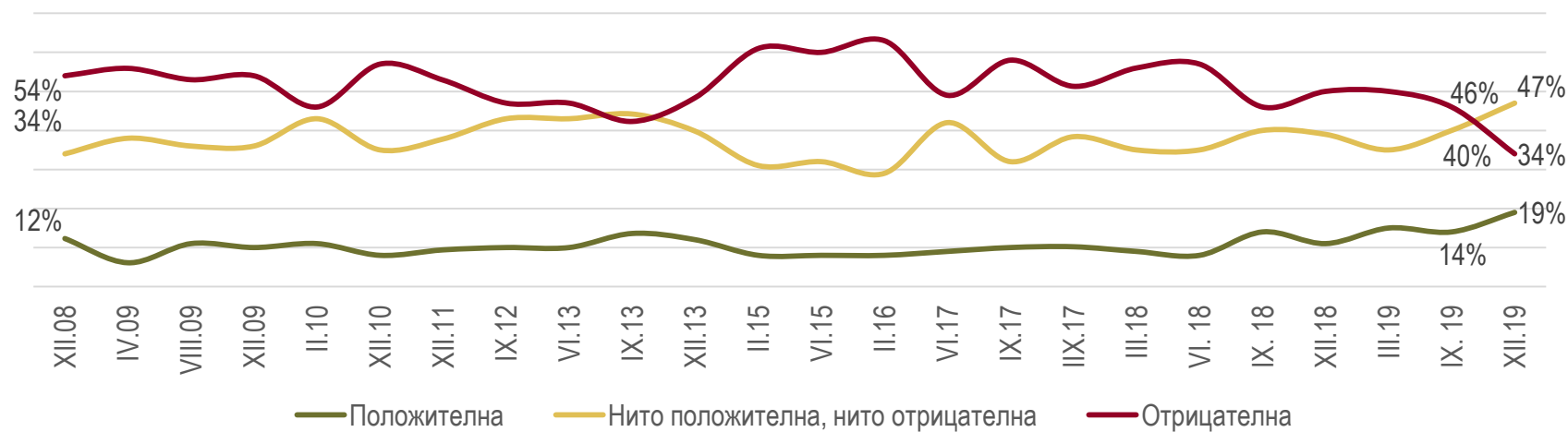

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР СОТИР ЦАЦАРОВ

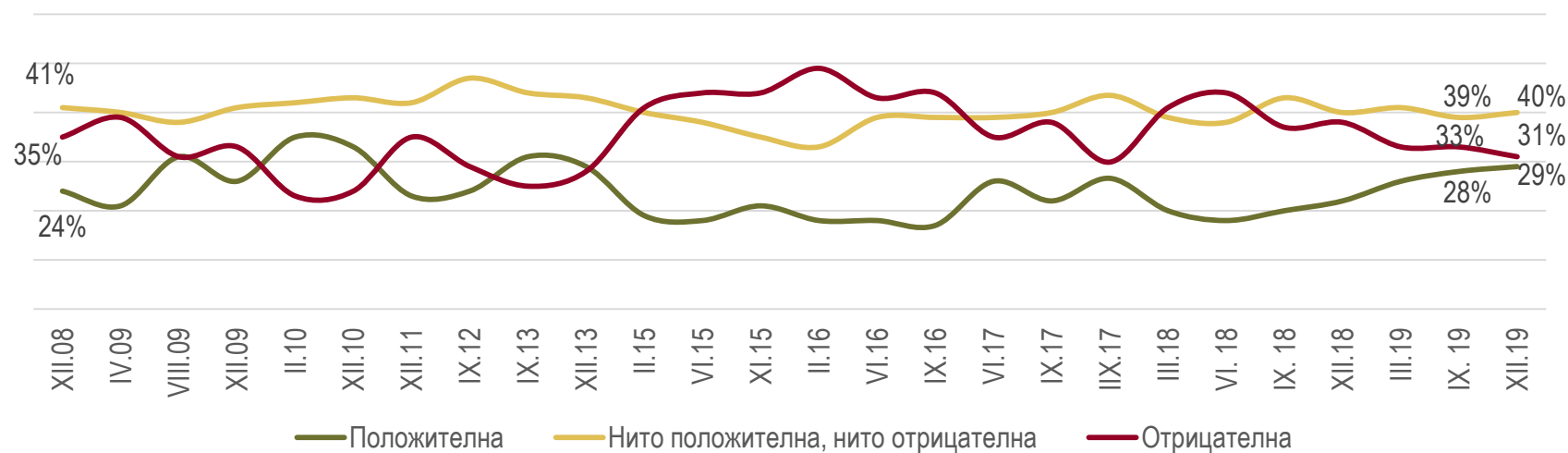

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА СЪД, ПОЛИЦИЯ

Съд

Полиция

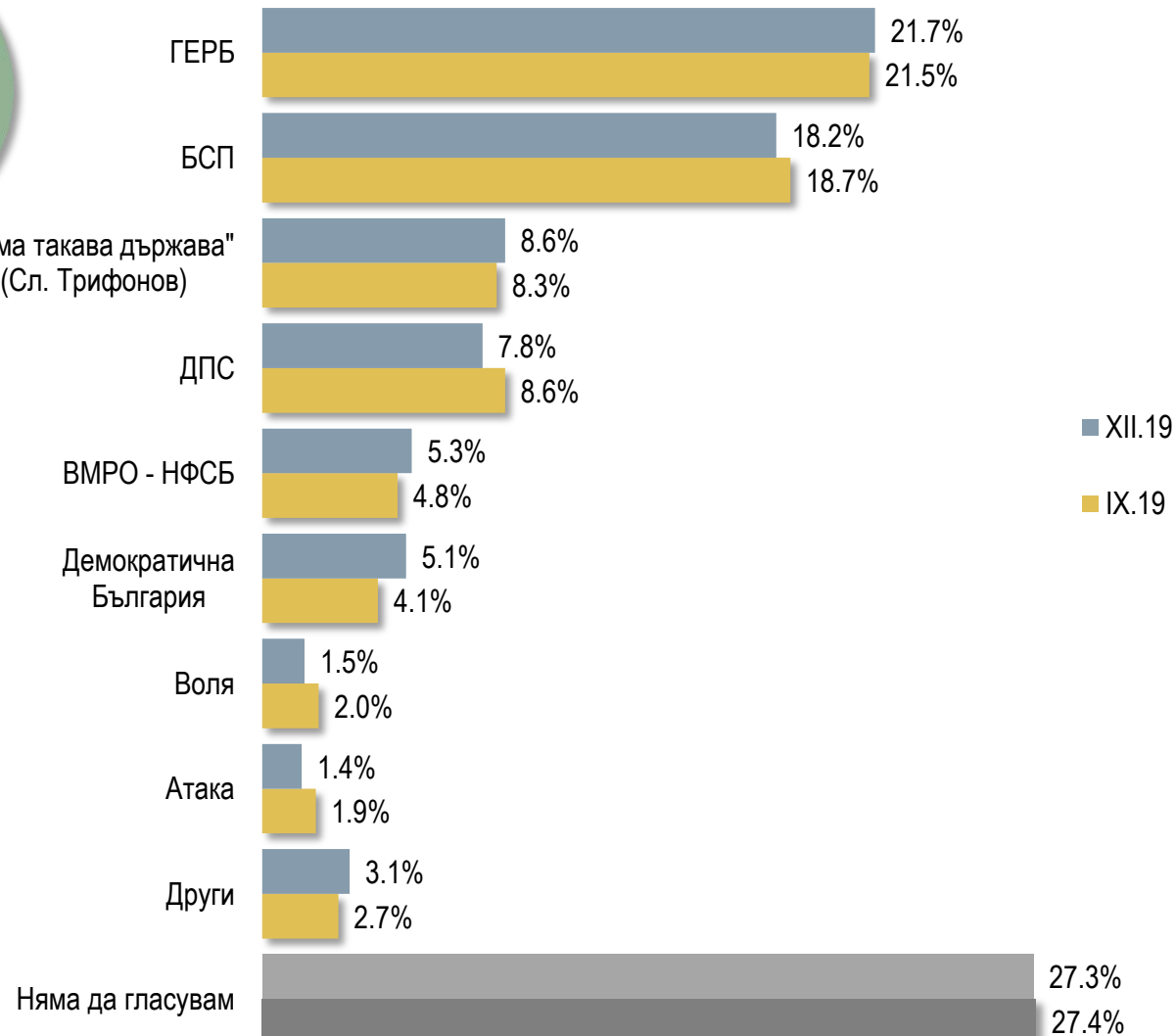

Политически и електорални нагласи

ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ: ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ

За коя от следните партии бихте гласували, ако следващата неделя се провеждат ПАРЛАМЕНТАРНИ избори?

За контакти:
Alpha Research
България, София 1000,
ул. Искър 54

Тел.: +359 2 9836056
Факс: +359 2 9836168

E-mail: headoffice@alpharesearch.bg
www.alpharesearch.bg